

KARL A. GRÖNWALL: Recent Kalktuf ved Lellinge.

Ved en Ekskursion til Kjøge-Aaens Leje straks Vest for Lellinge, der den 8de Maj 1897 foretoges af Prof. N. V. US-SING, Dr. V. MADSEN samt Meddeleeren, gjordes der et Fund, der synes at fortjene en kortere Omtale.

I Aaleiet lige Øst for Grænselinien til Skovparcellen »Skovhusvænget« fandtes i den højre — søndre — Aaskrænt en Kalktufdannelse af ringe Mægtighed. Den med yppig Bøgeskov bevoksede Skrænt dannedes af graat Moræneler og fedt, graagult, vistnok stenfrit Ler, der dog ej undersøgtes nøjere. Dette var ganske opblødt af det oversivende Vand og syntes at foranledige Skred af Jordbunden. Skræntens øvre Del var bevokset med Mos, foruden med anden Vegetation, dens nedre Del var blottet ved Skredet. Ved en nøjere Undersøgelse fremgik, at den øvre Del af Skrænten var dækket af et tyndt, i det Højeste 0.5 m. mægtig Lag af Kalktuf. Denne var paa Grund af Udskillelse af Kalk fra Vandet, der sivede frem over Lerets Overflade, i stadig Tilvækst, saaledes at Tuffen dannede et ydre Dække paa Skrænten.

I Kalktuffen fandtes Stængler af Mos, kun tildels inkru-sterede af Kalken, men i Spidsen endnu fuldt levende. Af Planterester i øvrigt indeholdt Kalktuffen kun Levninger af Bøg, baade Blade og Nødder samt Frugtskaale, tildels med den vegetabiliske Substans bevaret som et Kul- eller Tørve-lignende Stof. Ogsaa fandtes i Tuffen mindre Trægrene med Vedet vel bibeholdt. Smaa Stene af forskellige Bjærgarter fandtes hist og her indesluttede i Kalktuffen.

Saavidt det kan ses af den Literatur, der har staaet til min Raadighed, findes der ikke fra Danmark omtalt nogen Kalktuf, der endnu er under Dannelselse. ELBERLING¹⁾, der har undersøgt den største Del af Findestederne for Kalktuf i Danmark, erklærer, at de Dannelser, han har set, alle ere afsluttede; end ikke Levninger af Eg har han fundet i dem.

¹⁾ C. ELBERLING. Undersøgelser over nogle danske Kalktufdannelser. Vidensk. Meddel. fra den naturhist. Forening i København 1870. S. 54.

Ogsaa i Norge og i Sverrig synes Kalktufdannelsen at være i det Nærmeste afsluttet. BLYTT¹⁾ udtaler sig derom paa følgende Maade: »vi må då have lov at slutte, at for Europas vedkommende er tufdannelsen i nutiden af liden betydning«. Fra svenske Findesteder nævnes kun meget faa Forekomster af Kalktuf under Dannelse, f. ex. af KJELLMARK²⁾ fra Axberg i Nerike, og disse ere i Almindelighed kun af ubetydelig Mægtighed og Udstrækning. Denne Kalktufdannelse ved Lellinge viser sig i saa Henseende at stemme overens med andre recente saadanne i Norden.

Hvad der i dette Tilfælde er at fremhæve, er, at dens Af-sættelse, efter Alt at dømme, først har taget sin Begyndelse i en relativ sen Tid. I den nederste Del af Tuffen fandtes, som allerede nævnt, Blade af Bøg; Dannelsen af Kalktuffen kan saaledes her først være begyndt efter Bøgens Indvandring til Danmark. Rester af Bøg ere iøvrigt ikke fundne hverken i de danske eller i de skaanske Kalktuffer³⁾ og i Tørvemose kun paa et Sted i Danmark⁴⁾: i Kjedge-Sø i Femsø-Lyng i Nordsjælland og paa et Par Lokalteter i Schleswig-Holstein⁵⁾.

¹⁾ A. BLYTT. Om to Kalktufdannelser i Gudbrandsdalen. Videnskabs-Selskabets Forhandl. Christiania 1892. Nr. 4. S. 20.

²⁾ K. KJELLMARK. Några kalktuffer från Axberg i Nerike. Geol. För. Förh. Stockholm. Bd. 19. 1897. S. 146—147.

³⁾ CHR. VAUPELL. Bøgens Indvandring i de danske Skove. Kjøbenhavn. 1857. S. 8.

⁴⁾ EMIL CHR. HANSEN. En foreløbig Beretning om Moseundersøgelser i Eftersommeren 1873. Vidensk. Meddel. fra den Naturhist. Forening i Kjøbenhavn. 1873.

⁵⁾ GUNNAR ANDERSSON. Svenska Växtverldens Historia. Stockholm 1896. S. 54.

København den 12. Maj 1897.